Bialystok, den 19. Juli 1942
Nr 14

NEUER WEG
Weissruthenische Wochenzeitung für den Bezirk Bialystok

PREIS 20 Pf
Цана 20 фнг.

НОВАЯ ДАРОГА

Беларуская тыднёвая газэта на Беластоцкую Акругу

Verlag: Sturmverlag G. m. b. H. Zweigniederlassung Bialystok, Lindenstr. 64, Tel. 437 — Bankkonto Stadtsparkasse 700. Anzeigenpreise: z. Zt. ist die Preisliste 1 gültig.

Беласток
19-га ліпеня 1942.

Адрас Рэдакцыі: Sturmverlag G. m. b. H. Zweigniederlassung Bialystok, Lindenstr. 64, Tel. 437—
Банкконто Гарадзкая Каса Ашчаднасьці 700
Цана абвестак паводле лісты цэнаў 1.

Магчымасьці і сапраўднасьць

На шырыні 500 км. закалыхаўся й затрашчаў савецкі фронт. Праз адну ноч нашы ворагі апынуліся ў палажэньні зусім адваротным да таго, якога яны спадзяваліся. Іх аблічэньні адным ударам расыпаліся ў пыл. Вайсковыя пляны, якія яны снавалі ў часе зімовае сьцюжы, а нават у апошніх тыднях ачышчэньня фронту й падрыхтоўчых баёў на Керчы, каля Харкава і ў Сэвастопалі, гэтыя пляны лічылі яны беспамылковымі. Але вось цяпер усе яны рухнулі ў вабліччы непахіснага, жорсткгаа факту. Абвал зямлі не затрымліваецца толькі на ваенных франтох. Ён разбурвае адначасова дапічэнту картачны дом варожых спадзяваньняў перамогі. Паскольки ў умове з Молатавым была мова аб «другім фронце», дык Чэрчыль пачаў праступніцкім чынам у маральным адношаньні і з усёй вайсковай безадказнасьцю кідаць масы брытанскіх бамбардыроўшчыкаў на нямецкае цывільнае насельніцтва. Гэтым ён хацеў у вачох саветаў паказаць, што вось, маўляў, і ён нешта робіць, уплывае непасрэдна на ход ваенных падзеяў. А фактычна ўвесь англя-амэрыканскі сьвет спадзяваўся, што сапраўднае вырашэньне вайны наступіць на ўсходнім фронце. І гэта было зусім у парадку. Бо ангельскі й амэрыканскі ўдзел у вайне, як заўсёды, так і гэтым разам быў роблены толькі для таго, каб як кажуць, «пусьціць пыл у вочы». І далей ангельцы й амэрыканцы хацелі, захоўваючы сваю кроў, дапяць мэты пры помачы бальшавіцкіх масавых ахвяраў.

Дняўны загад разьбітага савецкага маршала Цімашэнкі, аб якім вядома ня з нейкіх патаемных крыніц, а з перадачы брытанскага агенцтва з Масквы, дае магчымасьць уявіць, што цяпер уся гэтая падстава варожых ваенных плянаў разбурана. У гэтым загадзе гаворыцца, што трэба за ўсялякую цану ўнікаць замкненьня, што людзкі матарыял важней, чым страта тэрыторыі, што камандзіры войск не павінны безаглядна кідаць усё, каб толькі ўтрымаць пазыцыі. Гэта азначае правал усяе дасюлешняе савецкае тактыкі, якая трымалася таго, каб кожную пядзь зямлі бараніць бяз увагі на страты ў людзях і матарыяле.

Калі гэткі загад быў выдадзены якраз у мамэнце й акурат на такім адрэзку фронту, дзе з увагі на агульнае вядзеньне вайны трэ' было ўнікнуць адступленьня, то гэта даказвае адначасна, што бальшавіцкія рэзэрвы людзей і матарыялу ўжо вычарпаліся. Якраз гэтая вера ў нявычарпаную крыніцу людзкое й матарыяльнае баявое сілы спрычынілася да таго, што пры кожным паражэньні ўсё-ж яна магла быць настолькі вялікай, каб усё-ж такі даваць надзеі нашым ворагам на перамогу.

Калі ў мінулую восень пастаўлены з нямецкага боку прагноз аб сіле супраціву саветаў, нажаль, дзякуючы надыходу надзвычай раньняй і цяжкай зімы быў памылковы — як гэта адкрыта сьцьвердзіў Райхсміністар Др. Гёббэльс у тыднёвіку «Райх», — то якраз у зімовай бітве наш вораг найбольш пралічыўся: яна крайне вычарпала яго рэзэрвы ў людзях і матарыяле. Заява Сталіна з 23-га лютага, паводле якой «нямецкія войскі пад магутнымі ўдарамі Чырвонай Арміі адыходзяць назад на захад і надарма робяць высілкі адцягнуць дзень свайго паўнейшага зьнішчэньня», разьбілася аб нашу вайсковую й маральную абарону. Сягоньня гэта яго ўласныя войскі, якія на шырыні 500 км. уцякаюць у бязладзьдзі і прасьледуюцца нашымі зматарызаванымі ўгрупаваньнямі і бязупыннымі атакамі нашага лятунства. Ясная рэч, гэта былі магчымасьці, на якія разьлічалі нашыя ворагі. Магчымасьці з вялікай рызыкай, якія прадстаўляе заўсёды кожная вайна. Яны, аднак, разьбіліся аб сапраўднасьць, якую мы ім супроцьставілі. Гэта былі магчымасьці, якія былі схаваны ў бальшавіцкім ваенным патэнцыянале, у вялікіх рэзэрвах у людзях і матарыяле. Але нашаму ворагу не ўдалося ператварыць іх у сапраўднасьць.

Маскоўскія «Известия» сягоньня прагаварыліся ў гэтым, калі яны скіравалі да аліянтаў роспачлівы кліч аб помачы: «Усе гэтыя часта расхвальваныя жаролы помачы аліянтаў ня маюць ніякай вартасьці, калі яны ня дзеюць хутка, бо магчымасьці — гэта яшчэ далёка не сапраўднасьць»! У мамэнце найцяжэйшых паражэньняў цэнтральны бальшавіцкі орган кладзе палец на балючую рану ваеннага кіраўніцтва аліянтаў. І хоць праўда, што амэрыканская азбройваючая індустрыя, ня гледзячы не нябывалыя й узрастаючыя труднасьці ў сыравіне, працуе навыперадкі, то з другога боку азбройваючая індустрыя дзяржаваў восі, для якіх працуе ўся Эўропа, іх зацьмявае сваімі абрахаванымі загадзя вынікамі. Дапусьцім, што таксама часьць астранамічных цыфраў прадукцыі Рузвэльта існуе ў сапраўднасьці, што ваенная прадукцыя нашых ворагаў сапраўды «сягае да неба», то ўсё-ж магчымасьць ваеннага чыну й ваеннага вырашэньня — гэта яшчэ не сапраўднасьць. Бо ў непараўнальна большай меры чым англя-амэрыканская прадукцыя ў гэтымжа самым часе ўзрасла нястача транспарту й труднасьці танажу.

Тое, што сталася апошнімі днямі ў Паўночным Ледавітым акіяне — затапленьне 32 караблёў, наладованых нязьлічаным ваенным матарыялам, — гэта нятолькі зьнішчэньне азбраеньня цэлае арміі, але адначасова сымптом агульнага ваеннага палажэньня. Якая карысьць з цэлых гораў ваеннага матарыялу, калі яны або чакаюць на адпраўку ў амэрыканскім порце, або даплыўшы ўжо да мэты, ідуць на дно мора! Якая карысьць з часта расхвальваных запасаў сыравіны й людзей Англіі і Амэрыкі, калі яны ня могуць быць ужыты там, дзе яны якраз патрэбны. Аж да афрыканскае катастрофы Чэрчыль стала расхвальваўся сваёй колькаснай перавагай. Ад часу, калі Чэрчыль меў сваю апошнюю прамову ў Ніжняй Палаце, мы ведаем, што ваенны матарыял аліянтаў ня толькі колькасна, але й якасна ўступае матарыялу дзяржаваў восі. І тут аліянты таксама маюць магчымасьць, але ім не ўдалося яе абярнуць у сапраўднасьць.

На гэтай дылемме разьбіваюцца, урэшце, усе ваенныя пляны нашых ворагаў. Разам з фронтам, на шырыні 500 кілямэтраў рухнулі й яго паветраныя замкі, якія яны будавалі, спадзяючыся перамогі. Гэта была магчымасьць, але ні ў якім выпадку сапраўднасьць.

Гэнэрал-палкоўнік Ліндэман Пераможца з-над Волхава атрымаў павышэньне

Фюрэр павысіў галоўнакамандуючага арміі, гэнэрала кавалерыі Ліндэмана, у адзначэньне яго заслугаў у пераможным заканчэньні баёў на Волхаве, да званьня гэнэрал-палкоўніка.

Гэнэрал-палкоўнік ЛІНДЭМАН.

Салдаты Рычы ў нямецка-італьянскім палоне.
Ангельцы паддаюцца й ідуць малымі й большымі аддзеламі ў тылавыя лягеры.
ПК. Здымка:

ВАЙНА

НА ЎСХОДНІМ ФРОНЦЕ

У марскім абшары Крыму самалётамі затоплена савецкая падводная лодка. Лятунства бязупынна бамбардавала партовыя ўладжаньні на Каўказскім узьбярэжжы й Азоўскім моры, а таксама Растоў.

Шырокім фронтам у звыш 500 км. ідзе нямецкі наступ наперад у паўдзённым напрамку за Дон. Нямецкія й саюзьніцкія войскі ідуць бязупынна наперад, зматарызаваныя ўгрупаваньні й перадавыя часьці пяхоты прасьледуюць адступаючага ў бязладзьдзі ворага. Моцныя злучэньні лятунства атакуюць уцякаючыя калёны ворага, умешваючыся ў наземныя баі. Захоплена дасюль звыш 90.000 палонных, здабыта звыш 1000 танкаў, 1688 гарматаў і нязьлічаная колькасьць ваеннага матарыялу. Паміж фронтам і Харкавам і Курскам, знаходзячыміся ў адлегласьці звыш 300 км., больш няма ніякіх варожых сілаў.

Каб аблягчыць палажэньне на паўдзённым адрэзку фронту, бальшавікі прадпрыймалі сільныя атакі на поўнач ад Арла. Бальшавікі кідалі безпасьпяхова моцныя танкавыя сілы. Усе атакі ворага адбіты. Зьнішчана шмат варожых танкаў. На адрэзку толькі аднаго армейскага корпусу зьнішчана за тры дні 75 савецкіх самалётаў. За адзін дзень зьнішчана 289 савецкіх танкаў.

Вораг прасьледуецца. Таксама й на поўнач ад Варонежу прадпрыймаліся атакі, якія мелі на мэце адцяжыць паўдзённы фронт. Усе атакі адбіты. Зьнішчана шмат танкаў.

У абшары Ржэва ад даўжэйшага часу вялася атака нямецкіх войскаў. На шырокім фронце вораг выкінуты з сваіх пазыцыяў. У тылавым абшары Ржэва замкнёныя варожыя сілы былі зацесьнены й бязупынна атакованы. Іх сіла супраціву зламана. Спробы прарыву паасобных савецкіх групаў асталіся бяз скутку. Распачатая 2 ліпеня абхопліваючая атака ў абшары Ржэва, пасьля прарыву варожае сыстэмы пазыцыяў, прывяла да зьнішчэньня замкнёных шматлікіх стралковых і кавалерыйскіх дывізыяў ворага. У 11-ці дзённым баі захоплена звыш 30.000 палонных, здабыта 218 танкаў, 591 гармата і 1301 кулямёт. Акрамя таго ў нямецкія рукі трапіла нязьлічаная колькасьць

(працяг на 2-ой бачыне)

(Працяг з 1-й бачыны).

ваеннага матарыялу. Ваенная здабыча ўсьцяж узрастае.

На паўночным адрэзку ўсходняга фронту вораг бязскуткоўна праводзіў пасобныя атакі. На далёкай Поўначы бамбардаваліся лётнішчы й базы ў абшары затокі Коля. У марскім абшары на поўнач ад паўвострава Канін затоплены варожыя караблі. На Волхаўскім фронце разьбіты зьнойленыя атакі ворага. Вораг пацярпеў вялікія крывавыя страты. Найцяжэйшая артылерыя абстрэльвага важныя ў ваенным адношаньні аб'екты й уладжаньні Ленінграду.

Савецкае лятунства панясло вялізарныя страты. Яно траціць у дзень звыш 100 самалётаў, тады, калі немцы трацяць два —тры. Гэтак 10.7 зьбіта 94 савецкія самалёты пры страце 7 уласных самалётаў, 11.7 зьбіта 74 савецкія самалёты пры страце 6 уласных. За час ад 23 чэрвеня да 6 ліпеня зьбіта 980 савецкіх самалётаў, з іх 837 у паветраных баях, 99 процілятунскай артылерыяй. За гэты-ж самы час страчана тольні 89 уласных самалётаў.

У Паўночным Ледавітым акіяне далей затапляваюцца варожыя караблі. Пры прасьледаваньні вялікага каравану затоплена далейшыя 4 караблі у 24.700 БРТ. Зьнішчана, такім чынам, 217.000 БРТ. Ратункорымі суднамі выратавана й захоплена ў палон шмат амэрыканскіх маракоў. Пасьля налётаў на Мурманск у порце й горадзе ўзьнікдлі шырокія пажары. Цэлыя кварталы ахоплены полымям. Над Мурманскам хмары дыму.

ПАЎНОЧНА - АФРЫКАНСКІ ФРОНТ

Гэнэралфэльдмаршал Роммэль здабывае ўсё новыя перамогі. Лівія аканчальна ачышчана ад англійскіх сілаў. Вайна здабываецца цяпер у Эгіпце. Тут галоўным чынам трываюць баі на Эль-Алямайнскіх умацаваньнях, якія зьяўляюцца апошнім апорным пунктам Англіі перад Александрыяй і Каірам. Лятунства скуткоўна падтрымлівае дзённымі наземных войскаў. Баявыя й стрымгаловыя самалёты бамбардуюць варожыя скупленьні войскаў і самаходаў. Спробы брытанцаў заатакаваць паўдзённае крыло нямецка-італьянскага фронту пацярпелі няўдачу. У паўдзённай часьці Эль-Алямайну ў выніку мясцовых атакаў вораг выкінуты з пазыцыяў. У паветраных баёх зьбіта 39 брытанскіх самалётаў. Ува ўсім Эгіпце — паніка. Ангілійцы й амэрыканцы пакуюць свае валізкі й пасьпешна выяжджаюць. Увесь блізкі Ўсход з напружаньнем чакае вялікіх падзеяў.

На Мальце эскадры нямецка-італьянскіх самалётаў удзень і ўночы бязупынна робяць налёты на лётнішчы й базы. Штодзень зьбіваецца да 15 варожых самалётаў. У часе ад 27 чэрвеня да 9 ліпеня брытанскае лятунства страціла 223 самалёты. За гэты-ж час у барацьбе з Вялікабрытаніяй страчана 54 нямецкія самалёты.

ВАЙНА НА МОРЫ

Падводныя лодкі і баявыя самалёты наносяць удар за ўдарам варожаму суднаходству. Гэтак у Атлянтыцкім акіяне падводныя лодкі ізноў затапілі 18 варожых караблёў разам у 116.000 БРТ. Далейшы карабель у 7.000 БРТ. цяжка пашкоджаны. З транспартныя караблі затоплены артылерыяй. Ад 1-га да 12-га ліпеня затоплена падводнымі лодкамі разам 34 карабні ў 225.900 БРТ.

Як бачым, удар Нямеччыны накіраваны цяпер галоўным чынам у трох напрамках: на ўсходнім фронце, у Паўночнай Афрыцы й на марох. Усюды асягнуты вялікія посьпехі. Падзеі нарастаюць і ў бліжэйшых днёх прынясуць разьвязку новых разгорнутых апэрацыяў, парэдусім на ўсходнім фронце.

Ужо цэлы тыдзень гарыць Мурманск

Мы разбураем атлянтыцкую браму Сталіна. Ужо цэлы тыдзень гарыць Мурманск. Зьнішчаны галоўны цэнтр варожага падвозу для ўсходняга фронту. Нямецкія злучэньні баёвых і стрымгаловых самалётаў бязупынна атакуюць. Аграмадныя плошчы, заваленыя руінамі, і цалком выгарэўшыя раёны ў порце й горадзе. Зьнішчэньні вялікіх разьмераў. Разьлеглыя раёны Мурманска ў густых хмарах дыму.

Лініі налётаў нямецкіх баявых і стрымгаловых самалётаў зыходзяцца ў адным мейсцы, усе яны маюць адзін крыжавы пункт: Мурманск. Мурманск, адзін з нямногіх паўночных партоў Савецкага Саюзу, дзякуючы дзеяньню цёплага цячэньня Гольфштрому, не замярзае кругды год. Усе іншыя парты, якія знаходзяцца ў распараджэньні Савецкага Саюзу на Поўначы, большую частку году пакрыты лёдам і таму няпрыдатны для суднаходства. Гэтак стаўся Мурманск атлянтыцкай брамай Савецкага Саюзу, а асабліва значэньне атрымоўвае ён, як выхадны пункт Мурманскае жалезнае дарогі, «рэльсавае дарогі з крыві й сьлёз», якая злучае Мурманск з Ленінградам, а таксама праз пабочныя жалезнадарожныя лініі з паўдзённымі абшарамі Савецкага Саюзу.

Цэлы ўжо тыдзень гарыць Мурманск. Атакі нямецкіх эскадраў баявых і стрымгаловых самалётаў адбываюцца без канца. У апошнія два тыдні дзень у дзень праводзіліся адна або дзьве атакі з зьнішчаючым дзеяньнем. Сотні штукасаў і цяжкіх баёвых самалётаў на працягу гэтых двух тыдняў вязьлі свой цяжкі груз бомбаў да Мурманска й скідалі яго на порт і горад. Адна эскадра зьмяняла другую. Тысячы запальваючых бомбаў увенчывалі гэтае зьнішчажэньне. Партовыя ўладжаньні, перадусім склады на прыстані, станцыя, рэйкавыя ўладжаньні, варштаты рамонту караблёў, склады амуніцыі й бэнзыны, аграмадныя раёны самога гораду былі заменены пажарамі й узрывамі. У развалінах ў Мурманскім порце і ў затоцы Коля варожыя гандлёвыя караблі ішлі на марское дно адзін за другім.

Пекла абароны над Мурманскам.

Мурманск вельмі моцна забясьпечаны процілятунскай артылерыяй. Савецкая проціпятунская артылерыя страляе тут цалком дасканальна. Пры кожнай атацы раздаецца над горадам страшэннае пекла, з гудзеньнем матораў зьмешваецца траскаценьне й гул лёгкае й цяжкое проціпятунскае артылерыі, якая тут змагаецца за атлянтыцкую браму. Абарона ведае, які фронт яна мусіць утрымаць.

Навокал Мурманска з лётнішчаў падымаюцца савецкія ганчакі, каб адбіць нямецкія атакі. Усё больш і больш выпускаюць саветы адсюль ганчакоў. Але гэта нічога не памагае. Агонь проціпятунскай артылерыі можна лёгка абмінуць. А варожыя ганчакі рэгулярна зьбіваюцца нямецкай аховай ганчакоў. Нашыя ганчакі дайшлі да таго, што кожны дзень зьбіваюць ужо амаль дваццаць варожых ганчакоў. А супроць становішчаў проціпятунскай артылерыі накіроўваюцца ўсьцяж бомбавыя й зьнішчажальныя атакі. Пекла абароны над Мурманскам, аднак, ня спыняецца. І ўсё-ж у гэтае пекла кідаюцца нашыя баявыя самалёты. Яны ведаюць, таксама як і саветы, вартасьць гэтага гораду, і таму не пакідаюць яго ў спакоі.

Аграмадныя плошчы руінаў і папялішчаў.

Мурманск ад цэлага раду дзён знаходзіцца пад вялізэрнымі хмарамі дыму, з якога прабіваецца сьветлае полымя. Калі ляцець над гэтым горадам, то трудна ў гэтым дыме знайсьці аб'ект для сваіх бомбаў. Руіны адзяляюць камплексы цалком выпаленых будынкаў, полымя й дым выбухаюць проста на нас, з уладжаньняў у порце, у горадзе і ў будынках. Адна з найбольш рэпрэзэнтацыйных будынін Мурманска, аграмадны Квадратны Вудынак, у часе апошняга налёту траплены скінутымі шматлікімі бомбамі й спалены. Ад яго толькі высяцца апусьцелыя руіны.

Кожны налёт павялічвае мора пажараў, дадае новыя руіны да старых і далей замяняе Мурманск у попел і разваліны.

1,7 мільёнаў кілаграмаў з Усходняе Прусіі

Вынік збору прадзіва, які праводзіўся ўва ўсёй Нямеччыне, ува Усходняй Прусіі даў бліскучыя вынікі. Паводле тымчасовых падлічэньняў сабрана 204.098 штук касьцюмаў, марынарак, нагавіц і іншае мужчынскае вопраткі, 166.803 штукі жаночых вопратак (як суконак, блюзак, плашчоў і г. д.) Надавычайны вынік збору прадзіва (розных шматаў і кускоў); ён складае 1.700.591 кілаграм. Прусія з гэтым вынікам стаіць на перадавым мейсцы ўва ўсёй Нямеччыне.

Адзнака ўдзелу паасобных паветаў зроблена паводле азначанае сыстэмы пунктаў. Паводле яе павет Шлёсбэрг стаіць на першым мейсцы, які таксама вызначыўся й у часе збору воўны. Пасьля яго ідуць Ангэрапп, Эбэнродэ, Гайлігэнбайль і інш.

Масква крычыць аб неабходнасьці другога фронту

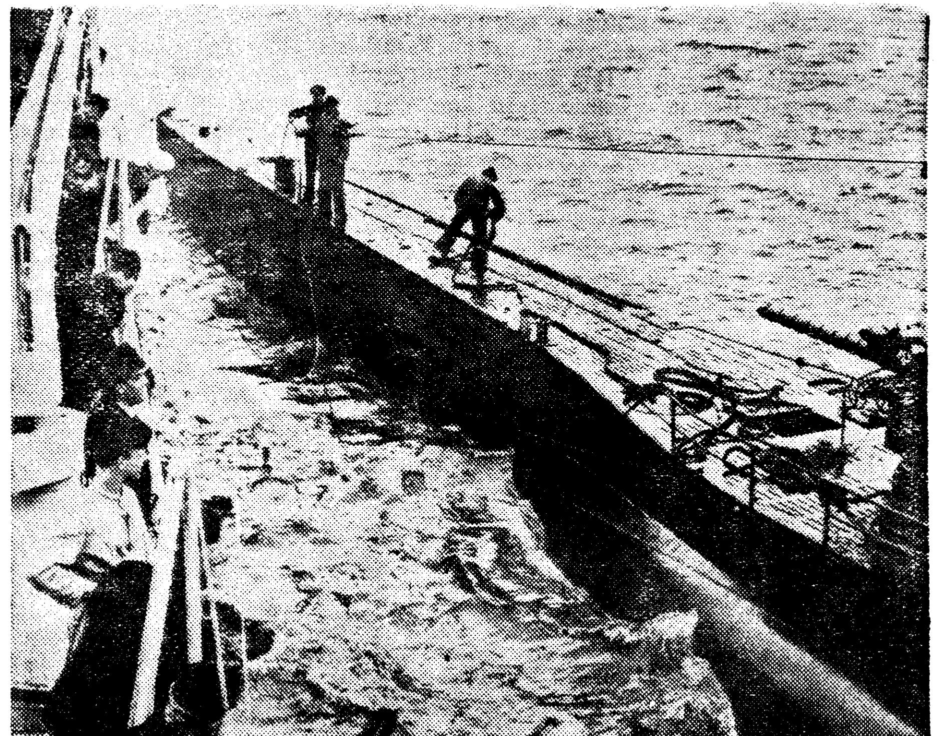
На паўдзённым адрэзку ўсходняга фронту нямецкі наступ ідзе непаўстрымана наперад. Нямецкія і саюзьніцкія войскі прасьледуюць па пятам уцякаючага ворага. У гэтым распачлівым палажэньні Масква прабуе яшчэ раз прыпомніць сваім саюзьнікам аб абяцанцы стварэньня другога фронту. Якраз цяпер пагляды саветаў, як паведамляе Маскоўскі карэспандэнт газэты «Дэйлі Экспрэсс», накіроўваюцца на Англію. Камунікаты, якія падаюць ангельскія карэспандэнты з Савецкага Саюзу, настроены на вельмі паважны тон. У вабліччы адбываючыхся імпануючых падзеяў брахня ўжо нічога не памагае. У ваднным камунікаце гаворыцца аб баёх на ўсход ад Варонежу і падаецца непасрэдна аб упадку гэтага важнага гораду, хоць афіцыяльна гэта усё яшчэ запярэчваецца.

Паволі прыгатоўваецца ў Лёндане грамадзянства і да цяжкога ўдару ў Паўночным Ледавітым акіяне. Праўду падаюць паводле вядомага спосабу — дозамі. Яшчэ ані слова ня сказана аб поўным зьнішчэньні каравану караблёў і аб лёсе астаўшыхся іх рэштак, якія таксама палі ахвярай нямецкіх тарпэдаў і бомбаў. Палажэньне на марох усё-ж непакоіць передусім фахоўцаў у Лёндане больш, чым савецкія наражэньні на ўсходнім фронце. Ува ўсіх выясьненьнях падчырківаецца, што паўстае ўсё большая і большая прорва паміж колькасьцю затопленых караблёў і новавыбудованых.

«Бітва мароў» ёсьць найбольшай афэнзывай Гітлера», падчырківае прамоўца Лёнданскага радыя, а «Дэйлі Экспрэсс» з жахам сьцьвярджае, што крызыс у тапажы пагражае ўсяму вядзеньню вайны аліянтамі. Газэта, як кажуць, стукае пальцам у голаву і адкідае дамаганьні ўзмацненьня дапамогі саветам ваенным матарыялам, што абяцалася, аднак, на другім мейсцы. Для бальшавікоў гучыць менш пацяшаюча, калі англельская газэта лічыць, што з увагі на сытуацыю хутчэй дзяржавы восі створаць другі фронт, чым да гэтага дойдуць аліянты.

Пасольства ЗША выяжджае ў Ерусалім

Пасольства ЗША у Каіры, як паведамляе «Джорналё д'Італія», прыгатоўвае сваё перасяленьне ў Палестыну. Ужо перад гэтым паведамлялася, што ў пасольстве спалены старанна акты. Вера ў сілу супраціву брытанскае арміі ў Эгіпце зусім малая.

Барацьба на далёкіх марох

Нямецкая падводная лодка прычальвае да свайго запаснога карабля ў абаронным пункце. ПК.— Здымка:

Ніжэй зьмяшчаем у перакладзе на беларускую мову верш нямецкага паэты К. Куртца, прысьвечаны Беларусі. Гэты верш быў надрукаваны ў адным з апошніх нумароў нямецкае газэты «Мінскер Цайтунг» у Менску.

К. КУРТЦ.

БЕЛАРУСІ

Краю між рэкаў, ваенны пажар
Цябе ахапіў і трымае,
Ня даў табе хлеба твой шэры папар,
Аратаму й жнеям быў плёнам злы чар,—
Чар сьмерці, што сэрца ня мае...
На ўсход адыйшла яна... Ветры вясны
Табой страсанулі... у полі
Зноў песьціць зямлю тваю рукі жанчын,
Жыцьцё расьцьвітае, нарог бараньніць
Ральлю пад шчасьлівую долю.
У лясох тваіх сонца праменьне пляце
І золата сьцеле ў хваінах.
Зноў ціхай вясною сьмяецца твой дзень,
І грэе настылыя душы людзей,
Атрутыя злом успамінаў.
Стаю, пазіраю у прышласьці даль,
І бачу тваё расьцьвітаньне.
І бачу, як творыш ты, чую амаль,
Як сэрцы народу твайго, як ральля, —
Сьмяюцца і радасьцяй зьзяюць.
А мы із Нямеччыны ў новыя дні
Ткаць шчасьце табе дапаможам,
Бы ўрэшце і ў гэтым далёнім краі,
Што з верай пры нашым народзе стаіць,
Досьць радасьці й хлеба меў кожны.

Баявы абшар каля Ржэва

Пасьля здабыцьця нямецкімі войскамі ўвосені 1941 г. Ржэва, у выніку вялікай афэнзывы на сярэднім адрэзку ўсходняга фронту, многія бальшавіцкія войскі схаваліся ў непраходным лясістым і балоцістым абшары каля Ржэва. На працягу зімы гэтыя войскі былі падмацаваны рэгулярнымі часьцямі Чырвонай арміі. Часамі сувязі паміж нямецкім гарнізонам у Ржэве й рэштай фронту былі пад пагрозай, але ніколі не перарываліся. Многаводнасьць мясцовасьці дасюль не дазваляла прадпрыняць вялікшыя апэрацыі дзеля выраўнаньня нямецкага фронту на адрэзку Ржэва. Цяпер, аднак, — як сьцьвярджае камунікат Найвышэйшага Каманданьня — ад 2-га ліпеня пачаты ў сэктары Ржэва пасьпяховыя ваенныя дзеяньні супроць бальшавікоў.

Абшар на поўдзень ад Ржэва геаграфічна належыць да найбольш цікавых краявідаў Усходняе Эўропы. Тут бяруць свой пачатак найвялікшыя рэкі — Волга, Дняпро і Дзьвіна. На вышыні каля 200 м. распасьціраецца тут разьлеглае балота. Паміж балотамі, пакрытымі лясамі й зарасьлямі, ляжаць вазёры, палучаныя між сабой маленькімі рэчкамі. Увесь гэты край прадстаўляе чалавеку вельмі малыя магчымасьці для жыцьця. Таму толькі зрэдка тут можна спаткаць ральлю. Убогая, гразкая зямля дазваляе толькі разводзіць лён, які спрычыніўся да развіцьця адносна вялікага хатняга промыслу. У самым Ржэве знаходзіцца шмат льняных ткальняў.

Лёндан прызнае, што настаў крытычны час для Саветаў.

Сталін — апошняя надзея Чэрчыля. «Другі фронт» ува Ўсходняй Азіі

Весткі з усходняга фронту ўспрыймаюцца ў Лёндане з няпрыемнай горыччу. Праўда, Масква доўга не адважвалася прызнаць прарыў нямецкіх войскаў на шырокім фронце Дону. Аднак у ангельскіх камунікатах з Масквы гаворыцца аб адступленьні савецкія войскаў у абшары Харкава й Курска на новыя пазыцыі. Лёнданскае радыё нават заяўляе, што тут наступіла крытычная фаза. Паводле поглядаў нэўтральных абсэрватараў падзеі апошніх дзён на ўсходнім фронце прывялі да таго, што ў Лёндане паўстае найбольшы перапалох, як толькі стуль даносіцца якоенебудзь рэха. Дэмакратычная газэта «Бэрнэр Тагвахт» робіць высанавак з прамовы Чэрчыля ў Ніжняй Палаце, што Саветы для Чэрчыля зьяўляюцца апошняй надзеяй. Яны зьяўляюцца таксама надзеяй і брытанскага парляманту, бо бяз гэтае надзеі, як далей піша газэта, вотум даверу для Чэрчыля ня быў-бы гэтак вялікі.

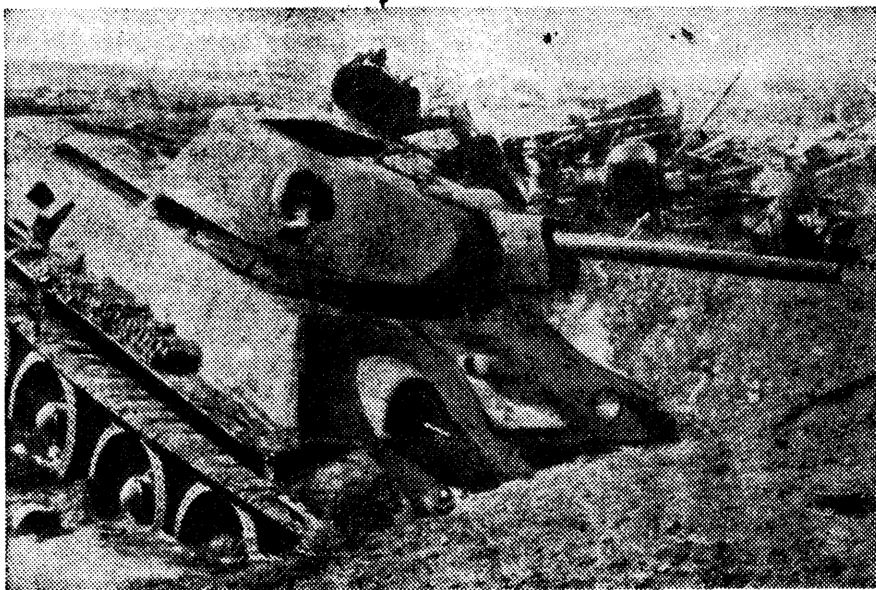
У гэтым-жа часе з ЗША даходзяць галасы, якія перасьцерагаюць амэрыканскае ваеннае кіраўніцтва й грамадзянства, каб сачыць за падзеямі ўва Ўсходняй Азіі, бо там з дня на дзень ЗША могуць апынуцца ў новай сытуацыі. «Чыкаго Дэйлі Трыбун» заяўляе, што тыя, хто ў ЗША імкнецца да стварэньня другога фронту, — гэта амэрыканцы, якія разьвіцьцё выпадкаў разглядаюць толькі з аднаго боку. Другі фронт ужо існуе для ЗША. Гэта фронт ува Ўсходняй Азіі.

Ахвяры бальшавіцкага тэрору ў Беларусі

Паводле няпоўных падлічэньняў бальшавікі за час свайго панаваньня на Беларусі замучылі й вывязьлі на прымусовыя работы ў Сібір і іншыя мясьціны 1.750.000 Беларусаў.

Усё гэта — лепшыя, сьведамыя Беларусы, самастойныя сяляне й патрыятычная інтэлігенцыя.

Цяпер, калі Беларусь патрабуе шмат працаўнікоў на гаспадарскай і культурнай ніве, тысячы беларускае інтэлігенцыі мучаюцца ў тайгах Сібіру, і, хто ведае, ці калі-небудзь вернуцца на Бацькаўшчыну.

Разьбітыя ў контратацы.

Савецкія танкі й іншы ваенны матарыял на полі бітвы на ўсходзе. Пад імклівымі ўдарамі нашае зброі яны сталіся аднэй кучай разьбітых абломкаў.

ПК—Здымка: Ваен. спр. Дах (Ш)

Усе арабы захоплены Роммэлем

Вялікі Муфці аб перамогах у Эгіпце.

Вялікі Муфці Ерусаліму заявіў у Бэрліне прадстаўніку італьянскага агенцтва Стэфані, што вялікія перамогі нямецка-італьянскіх войскаў у Паўночнай Афрыцы выклікалі па ўсім Усходзе, а асабліва сярод арабаў, вялікую радасьць і захапленьне. «Гэтыя перамогі, казаў далей Вялікі Муфці, яшчэ больш узбудзілі задзіўленьне арабаў гэнэралфэльдмаршалам Роммэлем, яго геніяльнай стратэгіяй і адвагай нямецкіх і італьянскіх войскаў. Справа йдзе аб перамозе над супольнымі ворагамі: Англіяй, жыдоўствам і бальшавіцкай небясьпекай, якая дзякуючы акупацыі Ірану зьблізіліся яшчэ больш да арабскіх краёў», Пасьля агляду палітычных насьледкаў, якія паўстануць пасьля выгнаньня ангельцаў з іх усіх пазыцыяў на Блізкім Усходзе, Вялікі Муфці падчыркнуў, што Эгіпет з пэўнасьцю атрымае сваю паўнейшую свабоду й незалежнасьць.

Налёты на Англію

Як паведамляе ангельскае радыё, над паўночна-заходняй Англіяй у пятніцу пакаваліся нямецкія бамбардыроўшчыкі, якія прычынілі ў розных мейсцах вялікія шкоды й ахвяры. Нямецкія бомбавыя атакі накіроўваліся таксама й на ўсходнюю Англію, дзе таскама ўчынены вялікія шкоды.

АСТАП ПАДГОРНЫ.

ВАРАЖБІТ.

Паехаў Апанас у горад карову прадаваць. Дачку ён замуж выдаваў, значыцца, і грошы на вясельле патрэбныя былі. А добрае вясельле справіць заманілася, бо адзіная дачка была. Інакш і перад суседзямі сорамна было-б. Шмат каго і на вясельле клікаць хацеў. Людзей трэба было да сябе прывабіць. Новага старасту іх вёска выбірала, а ён з суседам Кузьмой галоўныя кандыдатамі былі. Пасварыліся на'т з гэтай прычыны, што і гутарыць з сабой перасталі. І людзей на сваю старану кожны з іх прыгалубліваць пачаў.

Прадаў Апанас карову, барыш выпіў і пашоў па горадзе разглядацца. Мабыць, што для дачкі на вясельле купіць можна.

А тут яму на вуліцы і паперку падсунулі. Малец гэта нейкі зрабіў. Бег ён на вуліцы з цэлым жмутом папераў і ўсім праходзячым раздаваў. Каму адну, каму дзьве, а каму дык і цэлую жменю сыпнуў. Раздаць хутчэй жэўжыку заманілася.

Толькі падбег ён да Апанаса і ўсунуў яму ў руку гэтую паперыну.

— Маеш, дзядзька, чытай — усьміхнуўся. І далей з крыкам папёрся.

Затрымаўся Апанас сярод вуліцы і пачаў тую паперку разглядаць. Бачыць, рука нейкая намалёвана. Рысы па ёй на ўсе бакі паразыходзіліся. І літары ў кожнай клетцы стаяць. Падзівіўся Апанас, у галаву сабе пачухаў. А пасьля адно вока прыплюшчыў, каб п'яныя літары так ня лёталі. І пачаў усе гэты дзівосы па складох чытаць. Два разы пот рукавом абцёр, але такі да канца дачытаў.

Даведаўся, што слаўны варажбіт з заграніцы прыехаў. На тры дні толькі ў горадзе затрымаўся. З рукі, з картаў і са шкляной кулі варожыць. Будучыню ўсім, як у люстры, паказвае.

Пастаяў Апанас. Падумаў. Плячыма пацiскаў. І надумаўся да таго варажбіта ісьці. Ці то выпіты барыш праз галаву палез, ці нейкая іншая чартаўня апанавала — толькі захацеў ён раптам будучыню сваю ў люстры пабачыць. А можа на'т і сусед Кузьма з яго ходаньнем на пасаду старасты прычынаю быў.

Распытаўся Апанас пра тую вуліцу, дзе варажбіт затрымаўся. Нумар той знайшоў. І па сходах у гару палез.

А там народу ўжо шмат сабралося. Панечкі шыкарна апранутыя, напарфумаваныя... Паненкі з чырвонымі вуснамі... Паны ў белых накрахмаленых каўнерыках... На'т дзьве бабкі знайшліся. І тыя, усё жыцьцё пражыўшы, будучыню пазнаваць прыйшлі. Ведама, розна з людзьмі здараецца. Аднаму слон на галаву наступіць, а другі і сам прыпрэцца. Толькі шмат ужо народу было. І ўсе на сваю чаргу чакалі. Паны гутарылі грубыя курылі, панечкі расьпешчанымі галаскамі аб апошняй модзе гутарылі. А паненкі вочы і зубы да мужчын лупілі.

Прыйшла, урэшце, чарга і на Апанаса. Папрасілі яго ў наступны пакой, дзе той варажбіт знаходзіўся. Пры стале, цёмным аксамітам пакрытым, сядзеў ён. І шкляная куля перад ім стаяла. Чорны фрак ён на сабе меў, а галава нейкім ручніком абвязана была.

Зьвярнуўся ён да Апанаса.

— Як варажыць хочаце — з рукі, картаў ці з кулі?

Пачухаўся Апанас, вачыма навокал павёў. Люстра, мусіць, таго шукаў, што будучыню бачыць можна.

— З картаў 5 злотых толькі. З кулі даражэй каштаваць будзе, бо ў транс увайсьці трэба. Магнэтычныя хвалі, значыцца, быць мусяць.

Пачухаўся зноў Апанас, падумаў.

— Хай ужо з картаў будзе — вырашыў — Толькі-ж вы, панок, з ласкі свае — добра паваражыце. Вельмі я цікаўлюся, каго наша вёска старастай выбярэ.

Заплаціў Апанас грошы, а варажбіт за варажбу прыняўся. Карты на стале разсыпаў... Доўга ў іх углядаўся, усё нечага ў іх шукаў. Падлічыў іх спераду, і ззаду лічыць пачаў.

— Спатканьне вячэрняй парою. Прыкрасьць нейкая праз цёмнага мужчыну. Урадовыя паперы ў хуткім часе. Для дому страта нейкая стаіць...

Паглядзеў ён зноў у тыя карты. Сунуў пальцам у пікавую даму. Праскочыў нейкалькі картаў і зноў у храстовага туза ўпёрся.

— Дрэнна — сказаў — Вялікая прыкрасьць нейкая выйдзе. У турме сядзець будзеце. Пікавая дама заўсёды здраду нейкую варожыць.

Слухаў яго Апанас, галавою толькі ківаў. І за вус сябе перабіў. Але, як пачаў варажбіт пра турму гаварыць, дык аж рукой вочы працёр. Зьнявер адразу, як хмель, у галаву палез.

— Брэшаш ты, панок, — заявіў. — За што я буду ў турме сядзець! Мяне ў старасты вёска выбірае, а ты мяне ў турму пасадзіць хочаш. І наагул, варажыць ты ня ўмееш! Старая Кацярына, у нашай вёсцы, лепш варажыць патрапіць.

Затросься тут усім целам варажбіт. Пра-

З беларускага жыцьця

«Мінскер Цайтунг» пра Беларусь.

Вялікая менская штодзённая газэта «Мінскер Цэйтунг» робіць вялікую работу ў справе папулярнасьці Беларусі і беларускае культуры сярод нямецкіх чытачоў. Газэта часта зьмяшчае пераклады беларускіх народных казак і прыказак, артыкулы пра беларускае мастацтва, беларускія гарады, і г. д.

Нядаўна газэта зьмясьціла артыкул «Скарына і ягоныя вучні», у вадным з апошніх нумароў зьмясьціла гутарку з беларускаю паэткаю Натальляй Арсеньевай і пераклад яе вершу «Руіны».

Нядаўна быў зьмешчаны ў гэтай газэце верш маладога нямецкага паэты К. Куртца, прысьвечаны Беларусі.

Дэлегацыя бел. жанчын у кіраўніка аховы здароўя.

Усебеларускі Жаноцкі Камітэт выслаў дэлегацыю, каб прывітаць прыехаўшых у Менск кіраўніка Аховы Здароўя пры Мін. Усх. Спраў, др. Вагнэра, і Спраў Самаапомачы пры тымжа Міністэрстве др. Фаста. Дэлегацыя пажадала гасьцём спору ў далейшай працы на карысьць Беларускага й Нямецкага народаў, паднясла ім кветкі й беларускі гэрб — старадаўную Пагоню, зробленую беларускімі мастакамі гор. Менску.

Разгортваньне кіно-справы ў Беларусі

Пасьля 15.6. фільмовае таварыства Остлянду адчыніла кіны ў наступных мясцовасьцях: у Менску два (адно для Немцаў, другое для Беларусаў), у Смалявічах, Лагойску, Вялейцы, Ракаве, Івенцы, Койданаве, Слуцку, Несьвіжы, Ляхавічах, Баранавічах, Навагрудку, Слоніме й Косаве.

Аўтакіноперасоўкі ёсьць у Дзятлаве, Наваельні, Нягневічах, Карэлічах, Міры, Стоўпцах і інш. месцах, перасоўкі на конях—у Капылі, Вызьні й Старобіне.

Узор ахвярнасьці.

Жыхары Грэцкага раёну Случчыны ахвяравалі на карысьць ваеннае дапамогі ў змаганьні з бальшавізмам выдатную суму 5.801,92 мк. Ахвяра перададзена ў Нямецкі Чырвоны Крыж.

Выступленьні Менскага Гарадзкога тэатру.

На ўсіх большых цэнтрах Беларусі адбываюцца выязныя выступленьні Менскага Гарадзкога Тэатру. Гэтак, Менскі Гарадзкі тэатр выступаў у Вялейцы, Слоніме, Баранавічах, Слуцку і іншых гарадох. Разам з беларускімі п'есамі стаўляюцца п'есы лепшых сусьветных драматургаў у перакладзе на беларускую мову.

Новая стадыя Атлянтыцкага бою

Ангельскі ўрад гэтымі днямі афіцыяльна прызнаў, што вораг хутчэй затаплае караблі, чым яны могуць быць нанова выбудаваны. Гэтае прызнаньне, якое нас зусім ня дзівіць, зьяўляецца, аднак, для ангельскага насельніцтва горкай праўдай. Яно дае магчымасьць прадставіць сабе аграмадныя разьмеры апошніх затапленьняў караблёў. Яшчэ толькі поўнасьцю зьнішчаны быў вялікі караван караблёў у Паўночным Ледавітым акіяне за восем дзён бязупыннага прасьледаваньня, а падводныя лодкі ўпісалі ўжо новыя посьпехі ў бітве на Атлянтыцы: Ізноў затоплена 18 варожых караблёў на 116.000 БРТ. Адны толькі падводныя лодкі, гэтакім чынам, пусьцілі на дно мора ад пачатку месяца звыш 225.000 БРТ. Дасюлешні агульны вынік патапленьняў самалётамі й падводнымі лодкамі, калі яшчэ дадаць да гэтага разьбіцьцё ўстаноўленага на Кітайскай граніцы канвою, куды больш.

У апошніх тыднях бой на моры выразна ўвайшоў у новую стадыю, выклікаўшы няскрытае ўстрывожаньне Лёндану. «Таймс» ідзе нават гэтак далёка, што піша аб небясьпечным палажэньні, як у часе сусьветнай вайны. Гэта ўжо гаворыць шмат. Нью-Ёрк таксама ня ўтойвае, што новыя страты ў танажы змусілі Рузвэльта, Гопкінса і абодвух дэлегаваных Лёндану правесьці раптоўна надзвычайную канфэрэнцыю ў Белым Доме. Аб пазытыўных выніках гэтых перагавораў нічога не гаворыцца. Ясная рэч, словы— гэта не танаж. Ужо той факт, што выкарыстоўваюцца для транспарту нават лёгка пашкоджаныя караблі, для пакрыцьця пільнага запатрабаваньня ў танажы, гаворыць сам за сябе.

Змаганьне на моры сталася цяпер іншым, чым у часе сусьветнай вайны. Тады Англія магла забясьпечваць сябе з найбліжэйшае адлегласьці. Акрамя англа-амэрыканскага танажу брытанцам падлягаў яшчэ гандлёвы флот і вэрфі амаль усяго сьвету. «Дэйлі Экспрэс» з увагі на благі козыр, які Англія трымае ў руцэ, прагаварыўся, што для Англіі настаў крызыс, які на завостранасьці й небясьпечнасьці брытанцы не перажывалі яшчэ ніколі дасюль. Можна ахвотна паверыць «Дэйлі Экспрэсу», бо Англія мусіць баранiцца аж на пяці марох, а на трох толькі сама, як вылічае «Таймс», які ўсё-ж не адважваецца яшчэ сказаць сваім чытачам усяе праўды. Аб лічбе затапленьняў ангельскае грамадзянства можа зрабіць сабе прадстаўленьне толькі з стратаў караблёў, аб якіх пішацца ў прэсе ЗША. Пры гэтым можа здарыцца, што тая ці іншая ангельская або амэрыканская газэта абліча месячна ертаты караблёў звыш 1 мільёна БРТ, — гэта доказ паўстрымаласьці, з якой у нямецкіх паведамленьнях Найвышэйшага Камандаваньня Арміі падаюцца вынікі.

Нястача караблёў у кожным выпадку сталася гэтак вострай, што кожнае новае затапленьне б'е мацней, чым папярэдняе. Ангельскае грамадзянства ня можа больш зьнясьці ўсяе праўды, якую яно бачыць на свае вочы. Гэтак высьсняецца, чаму Чэрчыль і ўвесь ваенны кабінэт ня хочуць гаварыць інакш, як цры зачыненых дзьверах, аб крызысе ў танажы, выкліканым нямецкімі падводнымі лодкамі й баявымі самалётамі.

Галошаньні.

Хто добра ўчуецца ў беларускую народную песьню, той пачуе ў ёй усю глыбіню й пявучасьць беларускай душы. Асабліва-ж гэтая пявучасьць выяўляецца ў галошаньнях або хаўтурных прычытах, калі над магілай памёршага галосяць — прычытаюць. Галошаньні — гэта ўжо апошні ўзрыў людзкое душы, калі чалавек з усёй балючасьцю адчувае няўхільнасьць вечнага разьвітаньня з памёршым. Асабліва яны маюць мейсца на магіле ці то ў часе хаўтуроў, ці ў памінальныя дні. Самыя хаўтуры зьвязаны з рознымі абрадамі, якія ў сабе маюць шмат паганскіх перажыткаў.

Калі чалавек памірае, у рукі яму даюць грамнічную сьвечку, пасьля сьмерці ставяць на вакно шкляйку вады, вешаюць ручнік — каб душа магла памыцца й выцерціся. У некаторых мясцовасьцях вада пакідаецца да 40-га дня, пакуль, па народнаму вераваньню, душа нябожчыка знаходзіцца на зямлі й можа адведаць хату. Таксама пасьля сьмерці прыадчыняюцца дзьверы, каб душа магла выйсьці.

Калі нябожчык будзе абмыты, адзеты й паложаны на лаўцы або тапчане, блізкія яго сваякі пачынаюць «галасіць», «прычытаць», «выць». Гэтыя прычыты зьяўляюцца абавязковай прыналежнасьцю кожных хаўтуроў. Прыказка нездарма гаворыць: «Вясельле слаўна песьнямі, а хаўтуры — выем». Прычытаюць, выюць звычайна толькі дзяўчаты й жанкі. Мужчынскія прычыты — вялікая рэдкасьць.

Хаўтурныя прычыты — гэта падчас вельмі прыгожыя й глыбокія мастацкія імправізацыі, выліваючыя жаль «вытніцы» па нябожчыку. Мастацкасьць і прыгожасьць прычытаў залежыць ад індывідуальнасьці вытніцы: адна жанчына можа прычытаць доўга, прыгожа і жаласна, а другая ня можа.

У труну нябожчыку часта кладуць рэчы штодзённага ўжытку, як люльку, шапку, хусьцінку, кладуць грошы — каб нябожчык мог купіць сабе «месца на тым сьвеце».

Пасьля пахаваньня адбываецца памінальная вячэра. Памінкі спраўляюцца яшчэ на трэці дзень (трацціны), дзевяты (дзевяціны), саракавы (саракавіны або шасьціны — 6 тыдняў), праз паўгода — прыкладзіны і праз год — угодкі. Пасьля гэтага памінаньне йдзе ўжо ў агульным парадку на «дзяды», якіх лічыцца чатыры.

Ніжэй мы зьмяшчаем адзін хаўтурны прычыт. Ён вытканы эпітэтамі й паэтычнымі зваротамі і насычаны глыбокім лірызмам.

По маладзеньнім сыне.

Яблычка маё недасьпелае,
Ягадка мая недазрэлая!
Дзетанька мая любенькая,
Дзетанька мая міленькая!
Лісточак мой зялёненькі,
Цьвяточак мой чырвоненькі!
Без нары ты ападаеш,
А мне пячаль пакідаеш.
Пташачка мая любенькая,
Салавейка шэрэнькі, шчабятаньпічак мой!
Ты-ж гаворыш, як салавейка шчабечаш.
Ты-ж хацеў быць татку пераменачка,
А цяпер проці лецечка цёплага
Зрабіў нам пераломаньку вялікую.
Усе пташкі засьпяваюць,
Усе казявачкі пааджываюць,
Усе мурашачкі павыпаўзаюць,
Усе дзеткі на вулку павыбягаюць,
А цябе нідзе ня будзець:
У пясочак закапаюць.
Дужа мне будзець тошненька,
Дужа мне будзець маркотненька,
Што цябе, салавеячкі, ня чуць будзе шчабечачы.
Адкуль я цябе буду спадзявацца,
Адкуль буду дажыдацца?
А хто-ж маю хатаньку дагледзіць,
Хто татку па коніка зьбегаець?

ста зьбялеў са зьнявагі. Прафэсыянальную струну яму, значыцца, зачапілі. Аж з мейсца скочыў і перад Апанасам ганарыцца пачаў.

— Што ты, мужык — дурніца, аба мне думаеш? Сусьветнай славы я варажбіт, залаты мэдаль за варажбу атрымаў. Паны ў фраках да мяне прыходзяць. А ты мяне з вясковай бабай раўнаеш! Верыць мне ня хочаш? А зараз я і цябе пераканаю.

Падскочыў ён зноў да стала, дзе шкляная куля стаяла. Рукамі яе пагладзіў. Адступіў шаг узад, а пасьля зноў наперад прысьпочыў. Рукі перад сабой выцягнуў і пальцы, як каршун кіпцюры, расчапяруўшы. У транс той уваходзіў, значыцца. Магнэтычныя хвалі лавіў. Пасьля яму і вочы імглою пакрыліся.

Упёрся ён імі ў кулю і прыдушаным голасам прарочыць пачаў...

— Бачу... ўсё бачу... Вуліца... народу шмат сабралося... Чалавека ў ланцугох вядуць... Паліцыя з усіх бакоў акружае... Шаблі ў сонцы блішчаць. Цяпер імгла... нічога.... не, не— зноў бачу... Цямніца сырая, душная... краты ў вакне... Пацукі з піскам па кутох бегаюць... Чалавек на лаўцы сядзіць... Галаву ў рукі схаваў, цяжкі боль яго мучыць... Падымае галаву... Бачу... пазнаю... Гэта ты, дзядзька.

Затрапятаў зноў рукамі, вачыма маргануў. І як пасьля доўгага сну, ад стала з куляй адыйшоў.

Паглядзеў на яго Апанас. Пасьля яшчэ бліжэй падыйшоў і на кулю глянуў.

— Сапраўды дзіўная штука — прамовіў. — Толькі і гэта брахня ўсё. Гэтая куля, значыцца. Бо і падумай толькі, чалавеча, за што я ў турме сядзець магу. Ня злодзей я і па судох ня цягаюся. Падаткі ўсе да чыста плачу. На'т за зямлю ні з кім ня судзіўся. Не—ніяк не магу я ў турме сядзець. Брэша гэта шкляная гала. Ды, урэшце, нічога ў ёй і ня відна.

Пазеляне́ў той варажбіт. Пасьля зусім чорным зрабіўся. Чуць з рукамі да Апанаса ня кінуўся. Але патармазіў крыху.

—Ды што гэта такое?—Нэрваваўся— Абалтус ты сапраўдны, а ня чалавек. У магнэтычныя хвалі паверыць ня можаш. Я-ж ня звычайны варажбіт. Мэдаль маю, у Індыі штукі свае вучыў. З заграніцы я прыехаў. Араб я можа, не такі дубіна, як ты.

За шмат, мусіць, хапіў варажбіт... Бо і Апанас ужо злавацца пачаў.

— Ня толькі араб, а будзь ты на'т і кітаец— закрычаў — але калі брахаць будзеш, дык ніколі табе не паверу. З заграніцы, бач, прыехаў, а мяне ў турму пасадзіць варожыш. І з языком да мяне ня суньйся. Грошы табе заплаціў, значыцца, кліент я твой і ветліва мяне трактаваць мусіш. А калі яшчэ з рукамі да мяне палезеш, дык я цябе інакш правучыць магу.

Зусім з сябе вышаў варажбіт. За галаву схапіўся. Нагамі тупаць пачаў. Пасьля з кулакамі да Апанаса кінуўся, за дзьверы яго высадзіць хацеў.

Але ўпёрся Апанас, што нават з мейсца не крануўся. Злосьць толькі ў сэрцы закіпела і хмель у галаву палез.

Схапіў ён у палове варажбіта. Пацягнуў да сябе. Галаву варажбіта над наху сабе ўпёр і прыціснуў моцна. Каб ня крычэў, значыцца. А пасьля як не замахнецца рукой як ня ўдарыць. Пыл толькі падняўся. Запішчэў прыдушаным голасам варажбіт, вырвацца хацеў. Але толькі нагамі ў паветры гойдаў... А Апанас на руку толькі плюнуў і зноў замахнуўся.

Сыпнуў так Апанас разоў з дзесяць і на ногі варажбіта паставіў. Бынцам дзіцё малое, а сам пот рукавом выцер.

Пачаў тады варажбіт на накою лётаць, рукой за збалелае мейсца трымаючыся.

—На помач, паліцыя! — разьенчыўся. —Чалавека забіваюць.

Зьбегліся тут людзі, паліцыя прыйшла пратакол сьпісваюць.

—Забіць мяне хацеў — тлумачыў варажбіт. — Цяжкое пашкоджаньне цела мне прычыніў.

А сам усё рукой з заду трымаўся.

Сьпісала паліцыя пратакол, і пачалі людзі расходзіцца. Бо не хацеў ужо варажбіт будучыні прадказваць. Да дохтара пайшоў, значыцца, цяжкое пашкоджаньне цела сьцьвердзіць.

А праз два тыдні і суд вызначаны быў. Дзесяць дзён арышту Апанасу ўляпілі. Яшчэ горш магло быць, бо страшна ня гэта варажбіт уеўся. Бынцам цяжкое пашкоджаньне цела Апанас яму прычыніў. Толькі нічым ён гэтага не давёў, ніякіх сьлядоў бойкі лекарская камісія знайсьці не магла. Таму, мусіць, што рукой яго Апанас пагладзіў. Ды й да гэтага ня прызнаўся Апанас. І довадаў ніякіх не гэта ня было, бо без сьведкаў уся гэтая сцэна адбывалася.

Быў тады суд змушаны толькі дзесяцьцю днямі арышту Апанаса пакараць. За парушэньне грамадзкага парадку, значыцца.

І толькі суседа Кузьму вёска старастай выбрала. А дзядзька Апанас тут на'т і спрачацца ня мог.

Арышт свой адседзеў.

Толькі як выйшаў з арышту Апанас ды з Кузьмой, старастай, значыцца, спаткаўся, пабачыў ён, што Кузьма неяк хітра ўсьміхнуўся пад вус. І нейкія думкі заварушыліся ў галаве Апанаса.

На Беламорска-Балтыцкім канале

Будова Беламорска-Балтыцкага каналу прыпадае прыблізна на тыя гады, калі бальшавікі з усёй жорсткасьцю пачалі ламаць векавы уклад сялянскае гаспадаркі й уводзіць калхозную паншчыну. Па ўсім Савецкім Саюзе ішло «раскулачваньне». Звычайна, калі праводзіліся масавыя рэпрэсыі, задумваліся ў вялікім маштабе нейкае будаўніцтва. А час калектывізацыі, калі сотні тысяч, мільёны сялян выкідаліся з сваіх гаспадарак, быў найбольш адпаведны. Але на будову Беламорска-Балтыцкага каналу патрэбны былі агрмадныя масы людзей. Дзеля гэтага бальшавікі прыдумалі якраз у гэтым часе яшчэ адну штучку. Гэта быў так званы «закон 7 августа», у якім даслоўна гаварылася: «За расхищение государственной собственности высшая мера социальной защиты—расстрел, пры смягчающих обстоятельствах — 10 лет». Як гэты закон выглядаў, вы пабачыце з ніжэйпрыведзеных прыкладаў. Вось, напр., едзе возам жанчына. Праяжджае каля калхознага абарогу, дзе ляжыць крыху гнілой, ужо чорнай саломы. Яна бярэ крыху ў воз, каб мячэй было сядзець. Гэта заўважылі. Суд засуджвае яе на 10 гадоў. Калхозьнік вырваў галоўку капусты на калхозным агародзе, бо сям'я ня мела чаго есьці. За гэта ён дастае таксама 10 гадоў. Рабочы на чыгунцы сабраў у торбачку крыху вугальля, які астаўся пасьля ад'ехаўшага паравозу (бо ў хаце няма чым паліць). 10 гадоў таксама. Такіх прыкладаў можна было-б прывесьці дзесяткі тысяч. Гэта быў адзін жах. Народ сыпаўся... І ўсё на будову каналу.

Да таго яшчэ ГПУ чысьціла й інтэлігэнцыю. Даволі было неасьцярожна сказаць слова, і чалавек прапаў. Спрабуйце сказаць, што няма чаго есьці, што масла на рынку дарагое або што іншае — і вы мелі пэўных 5 гадоў работ. Бо хоць было дрэнна, трэба было казаць, што добра і хваліць «шчасьлівае й радаснае жыцьцё». Нездарма хадзіў анэкдот. Едзе муж з жонкай. Муж голасна ўздыхнуў. А жонка кажа да яго: «Слухай! Я табе казала, каб ты не гаварыў аб палітыцы!» Гэпэушнікі (так называлі работнікаў ГПУ) працавалі. Іх сетка «сьлежкі» была гэтак пашырана, што ледзь ня кожны 3 чалавек быў у іх на службе.

Я прабыў на будове Беламорска-Балтыцкага каналу шмат гадоў. Там працавала нязьлічаная колькасьць людзей—да мільёна. Увесь канал быў разьбіты на пасобныя «участкі», якія чамусьці называліся «камандзіроўкамі». Гэта было месца, абгароджанае калючым дротам, сярод яго знаходзіўся правізарычны барак, без усялякіх нават найпрасьцейшых выгадаў. Вошы і блашыцы панавалі там усеўладна. Мы былі зьбіты ў кучу, як селядцы ў бочцы, і даслоўна душыліся.

Праца на Беламорска-Балтыцкім канале была, галоўным чынам, земляная. Трэба было капаць зямлю й вывозіць тачкамі. Тачкі вялікія. Вычарпаны фізычна чалавек ледзь цягнуў яе. Але цягнуць трэба было, бо калі больш выцягнеш, то дастанеш болей хлеба. Найбольш, аднак, давалі 200 гр. хлеба і якой-небудзь калатушкі, нейкай гнілой і тухлай капусты, якую, ня ведаю, ці елі-б сьвіньні. Сьмяротнасьць была страшная. На кожнай камандзіроўцы паміралі за кожную ноч 50—60 чалавек. Іх грузілі, як дровы, і звозілі. Шмат людзей, аднак, працавала ў лесе. Праца была, таксама як і на Салаўках, у сьнезе. Прыходзілася па грудзі страгнуць і гэтак працаваць. А пасьля ісьці 10—15 км. у барак. Спацелыя, разагрэтыя людзі мёрзьлі. Па прыходзе ў барак чалавек быў хворы. Цела гарэла. Вытрымаць гэткую работу мог толькі чалавек з сапраўды стальным здароўем. Я сам быў здаравяка, але праз тры гады ўжо меў ваду сэрца й рэўматызм. Можа гэта гучыць ня зусім вымоўна, калі расказываць аб гэтым жыцьці. Але трэба было толькі глянуць на людзей, каб уявіць усю іх нядолю й цярпеньне. Гэта былі ня людзі, а цені, выхадцы з таго сьвету. Праз шчокі, як кажуць, былі відаць зубы. Як люнатыкі, выходзілі яны на працу, гэта ўжо былі вярней ня людзі, а жывыя трупы, нявольнікі без усялякае надзеі. Да людзей адносіліся, як да быдла. Гэта быў тавар. Калі не хапала, зараз патрабавалі новыя транспарты — і новыя эшалёны з усяго Савецкага Саюзу ішлі на канал.

Так, на людзкіх касьцях, будаваліся вялікія пабудовы ў гэтай «сацыялістычнай бацькаўшчыне». А за граніцай пушчаўся пыл у вочы: раскошныя фатаграфіі прадстаўлялі «асягненьні сацыялістычнага будаўніцтва»....

Новыя японскія посьпехі супроць Чунгкінгу

Хуткія паступы новае афэнзывы.

Распачатая японцамі некалькі дзён таму назад афэнзыва ў кітайскай правінцыі Чэкіанг зрабіла ўжо на фронце Чэкіанг—Кіянсі хуткія поступы ў напрамку на поўдзень. Паводле паведамленьняў японскае прэсы ў правінцыі Кіянсі японскімі войскамі замкнёна 20.000 салдат 58 Чунгкінгскай арміі. Газэта «Асагі» паведамляе, што ў часе акцыі ачышчэньня на Чэкіангскім фронце захоплена далейшых 7.000 палонных, якія залічаліся да найлепшых войскаў Чанкайшэка. Палонныя скардзіліся на невыпаўненьне абяцанага падтрыманьня паўночна-амэрыканскіх самалётаў.

Бунт кітайцаў на брытанскім караблі

Кітайскі экіпаж ангельскага параходу «Роозэбанк» хацеў пазбавіцца супольнымі ўцёкамі ад нявольніцкае працы. Калі першая спроба выйсьці на сушу была ўдарэмнена паліцыяй, кітайцы азброіліся ў жалеза й розныя карабельныя прылады і спрабавалі перабіць пабярэжную варту. Іх намер, аднак, быў пакрыжаваны паліцыяй. Два кітайцы былі цяжка ранены выстраламі. Рэшта 24 чалавекі арыштавана й пасаджана ў турму.

З УСЯГО СЬВЕТУ

Паміж Мэксыкай і Савецкім Саюзам вядуцца гаспадарчыя параговары. У горадзе Мэксыко паведамляюць аб тым, што Саветы быццам будуць купляць мэксыканскіх тавараў на мільярд пэзаў (каля 600 мільёнаў РМ). Але як гэтыя тавары будуць перавозіць, гэта застаецца цёмнай справай.

—о—

Вядомы швэдзкі гісталёг Эрык Адгур памёр у Упсалі ў часе навуковае працы. Ён асабліва заслужыўся ў навуцы экспэрымэнтамі над вантрабяной атрутай.

—о—

З гэнэральнае акругі Днепрапятроўска едзе ў Нямеччыну 200 украінскіх дахтароў, каб там пераняць лекарскую дапамогу ўкраінскім работніка і работніцам. Наўперад яны пройдуць курс у Цюрынгскім унівэрсытэце ў Іене, каб пазнаёміцца з нямецкім заканадаўствам у справе аховы здароўя.

—о—

У чэрвені прыбылі ў Райх першыя транспарты яек з Украіны. Акрамя забясьпечаньня яйкамі цывільнага насельніцтва й войска, птушыная гаспадарка змагла даць ужо 35 мільёнаў яек для Райху. На яйках ёсьць паметка «Украіна», так што кожная гаспадыня ведае аб паходжаньні гэтых яек.

—о—

У пачатку ліпеня над Лёнданам панавала нязвычайная пагода. Былі гэткія сільныя маланкі й грымоты, што людзі думалі, што гэта лятунская атака й хаваліся ў проціпаветраныя сховішчы. Цэлыя кварталы гораду ад вялікіх дажджоў затоплены, тымчасам як на іншых вуліцах ня выпала ніводнай кроплі дажджу.

—о—

Італьянскі міністар замежных справаў Рыккардзі, які на запрашэньне ўраду Райху прыбыў у Нямеччыну, апошнімі днямі зьведаў сталіцу Райху. У пятніцу міністар быў у Мюнхэне — сталіцы нацыянал-сацыялістычнага руху.

—о—

Нацыянальны ўрад Кітаю запрасіў правадыра японскае моладзі Сакутаро Азіна ў Кітай, каб правесьці рэарганізацыю кітайскага саюзу моладзі. Азіна прыняў запрашэньне й у палове ліпеня прыедзе ў Кітай.

—

Як паведаміла кіраўніцтва ваенна-марскога флоту з Вашынгтону, галоўнакамандуючы Ціхаакіянскага флоту, адмірал Гівіц, нядаўна цяжка ранены пры катастрофе самалёту.

Як людзі навучыліся лапці плясьці?

Даўно гэта было, колькі гадоў назад, сказаць не магу — словам, не за нашай памяці. Людзі тады яшчэ хадзілі босыя, бо лапцяў плясьці яшчэ ня ўмелі, ну, а боты—ня зараз у нас паявіліся. Ага... дай, Божа, добрую памяць, хто-ж гэта ў нашай вёсцы першы боты купіў? Кастусь Бондараў. З Прус тады ён іх прынёс. Хадзілі мы з ім, помню, батам да Крулеўца, зарабілі добра, бо якраз у гарачае лета было; па трыццаць залатых тады нам жыд даў. Узяўшы грошы, пайшлі мы трохі па месьце палазіць, і вось, на кірмашы ён вазьмі і купі іх. Кажа, ведаеш ты што, Язэп, чорт яго бяры з заробкам, я ўсё-такі надумаўся купіць гэтыя боты. Мусіць у іх надта такі добра хадзіць, бо глядзі—усе немцы ў ботах.

А ён, бала, што надумае, то ўжо лічы прапала — пастаўіць на сваім, — такі чалавек быў, вечны спакой.

— «Паслуг мяне, як, кажу, сабе хочаш. Можаш купляць, можаш і ня купляць. Добра яно то добра, але ці-ж нам у ботах хадзіць...»

І што вы скажаце? Купіў. Аддаў дваццаць восем залатых і купіў.

Але-ж і боты, хай іх паралюш... Вось цяпер такога тавару і ня відаць. Скура—ня ўгібаць!

Помню, як сёньня, прынёс гэта ён іх на кіёчку да дому і ў нядзелю абуў. Уся вёска зьбеглася глядзець. Жарт? — Навіна...

А потым хто толькі жаніўся, дык да Кастуся бегаў ботаў пазычаць. Так яны й хадзілі па ўсёй вёсцы: зносу ім ня было. Я сам, як сваю Марцэлю, вечны спакой, браў, таксама ў іх. Потым ужо было неяк і брыдка ў лапцях да вянцу йсьці. Мода пашла такая.

Вось так яно. Боты, чаму не, добрая рэч. Гразь, балота, а ты сабе пайшоў і пайшоў; ні ты прамокнеш, ні табе лыка за нагой пацягнецца. Але-ж я гавару, не заўсёды яны былі ў людзей. Або цяпер—та нібы кожны ўжо боты мае? Я вось, хваліць Бога, век свой дажываю, а іх ня меў. А што ўжо цяпер, дык і думаць няма аб чым, ня тыя часы насталі... Дажыву й так, каб толькі вось лазы не забаранілі драць.

А раней усе ў лапцях хадзілі. Паны таксама. Праўду кажаць, тады іх яшчэ і ня было, бо па чым пана пазнаюць? Па халявах.

Але як людзі навучыліся лапці плясьці? Як думаеце? Мяне, дапусьцім, навучыў мой бацька, яго дзед, а дзеда прадзед... Але хто навучыў першага?

А было гэта так. Пайшоў чалавек у лес сабе бічоў да цэпа насячы. Пакуль ён туды, сюды глянуў, пакуль ён аднаго—другога высек, пад вечар гэта было, глядзіць —і зсутунела. Зсутунела, а у лесе зараз і цёмна робіцца. Наш чалавек цап-лап—ідзе дадому. Ды ўжо відна на тое клалася —заблудзіў. Ён сюды — балота, ён туды — выжар, толькі жабы скваруцца, ды совы гукаюць.

Скружыў ён лес — і ні рады. Ужо й месяц вышаў, пачало памалу віднець. Аж выходзіць чалавек наш на паляну. Карчы, вываратні — глядзець страх. Што за гібель, думае, як жыву тут ня быў. Плюнуў гэта ён, дастаў люльку, сеў на пень і закурыў.

Сядзіць гэта ён, курыць і думае, як-бы тут з лесу выйсьці, аж раптам чуе—нехта пездзе гукае. Стаў ён прыслухоўвацца, дзе, у якім боку, а потым устаў і пашоў на голас. А месяц плыве над лесам, то сьвеціць, то зноў за хмарку схаваецца. І кожны раз, як толькі ў лесе сьцямнее, чуваць выразна: «сьвяці, сьвяці, месяц!...» Што-ж-бы тут было, думае наш мужык, падыходзячы што раз бліжэй. Аж бачыць: сядзіць на пні чорт і нешта робіць. Як толькі месяц сьвеціць, ён так сьпяшае, так нешта хутка пляце на каленях, што аж язык на бораду высалапіў, як сабака ад сьпекі. А схаваецца месяц за хмарку, сьцямнее, ён зноў пачынае на цэлы лес гукаць: «сьвяці, сьвяці месяц! бо спазьнюся...» Цёмна, значыць, ня бачыць, як работу кончыць. Страх чалавека ўзяў, але цікавасьць яшчэ большая: што ён там робіць, злы дух? А потым, выбраўшы добрую хвіліну, калі зноў сьцямнела, падкраўся ззаду, ды як сьцебане бічом між рогі! Заскомліў чорт, быццам парасё ў плоце, ды як чмыхнуў! Толькі ён яго й бачыў. Толькі дым, кажа, смугою пацягнуўся сьледам у гушчар.

А работу сваю, ведама, пакінуў.

Чалавек падняў, глядзіць — лапаць! А ён, чортаў сын, на Лысую Гару да ведзьмы а поўначы ў сваты выбіраўся ды хацеў у новых лапцях паказацца, бо старыя, кажа, якія ён (прымерваючы новыя) скінуў і таксама каля пня пакінуў, былі ўжо страшэнна зношаныя. Сароміўся, гад, у іх у сваёй хэўры паказвацца.

Чалавек забраў лапаць, прынёс да дому, расплёў, паглядзеў, як пачынаецца і зноў сплёў. Сплёў, канцы, што асталіся, пападтыкаў, абуў і пачаў насіць ды Бога хваліць.

А ад яго ўжо й другія навучыліся.

Т.

На 15 грамадзян адзін агент НКВД

Сярод дакумантаў, пакінутых летась бальшавікамі пры ўцёках з Смаленску, на асаблівую ўвагу заслугоўваюць матарыялы гарадзкога аддзелу НКВД.

Перад вайной у Смаленску налічвалася 184 тысячаў жыхароў. Дарослых, працаздольных жыхароў было 92 тысячы. Усе гэтыя жыхары былі пад бязупынным наглядам НКВД. Сярод дакумантаў НКВД знойдзены якраз сьпіс сакрэтных супрацоўнікаў гэтае страшнае ўстановы. Выходзіць, што на 16.II.41 г. ў Смаленску налічвалася 5.224 агентаў НКВД. Калі гэты лік прыраўнаць да колькасьці дарослых жыхароў гораду, дык можна сказаць, што там, дзе сабралася 15 грамдзян, абавязкова знаходзіўся адзін агент НКВД.

Усходняе пабярэжжа ЗША бяз бэнзыны

Страты танкераў (наліўных караблёў), якія панясьлі ЗША, прывялі да поўнае дэзарганізацыі ў заспасабленьні бэнзынай. Як паведамляе «Нью Йорк Гэральд Трыбюн» з 2-га чэрвеня, рух грузавікоў на ўсходнім пабярэжжы ЗША ад апошніх дзён мінулага тыдня фактычна зусім спыніўся. Ня гледзячы на прыдзел бэнзыны й карткі на бэнзыну, нельга было знайсьці дзе-небудзь хоць адзін літар бэнзыны. Шмат грузавікоў, якія ехалі з харчовымі прадуктамі, мусілі перарваць сваю язду і распрадаць свой груз, каб дабрацца да мейсца прызначэньня.

Жыцьцёвая артэрыя Чунгкінгу адрэзана

Японскія войскі стаяць перад важным прыбярэжным горадам Вэнчоу.

У кітайскай правінцыі Чэкіянг пасьля аканчальнага заняцьця японскімі войскамі жалезнадарожнае лініі Гангчау Нанчанг і прыгранічных абшараў ад некалькіх дзён ідуць поўным ходам новыя апэрацыі, мэтай якіх зьяўляецца важны прыбярэжны горад Вэнчау. Раён Вэнчау абараняецца 33 кітайскай дывізыяй. Паводле апошніх паведамленьняў з фронту, японцы дайшлі ўжо да самага гораду.

Страта Вэнчау (які ўжо ў 1941 г. быў часова заняты японцамі) будзе вельмі паважным ударам для Чунгкінгскага ўраду, бо ён зьяўляецца адным з апошніх астаўшыхся яшчэ апорных пунктаў. Пасьля яго здабыцьця пад кантролем японцаў будуць усе дарогі, якія важныя для заспасабленьня Чунгкінгу, уключаючы Бірманскі й Гонгконгскі шляхі. Вакол Вэнчау вельмі ўраджайная здатная перадусім для земляробства зямля, асабліва славіцца гэты край гарбатай, рысам, бананамі і бульбай. Капальні солі на ўзьбярэжжы каля Вэнчоу былі адзінай крыніцай для заспасабленьня сольлю Чунгкінгу.

Аляска ў небясьпецы!

Дзейнасьць Японіі на занятых Алеуцкіх вастравох Агатта і Кіска выклікае ў Вашынгтоне ўзрастаючую трывогу. Як паведамляе агенцтва «Эксшэнж» з саюзнае сталіцы ЗША, у разьведвальных палётах устаноўлена, што пляны Японіі на Алеутах відочна куды паважнейшыя, чым гэта дасюль магло здавацца. Японцы заняты якраз тым, каб выбудаваць на гэтых двух вастравох з групы Алеутаў базы для ваенна-марскога флоту, што будзе непасрэднай небясьпекай для Аляскі й амэрыканскага суднаходзтва ў гэтай зоне. Варункі пагоды тут дазваляюць праводзіць вялікшыя апэрацыі аж да восені. Аб тым, каб здабыць гэтыя вастравы назад, як падчырківаюць у Вашынгтоне, нельга, аднак, амаль і думаць.

Амэрыканцы выяжджаюць з Эгіпту

Паўночна-амэрыканскае пасольства ў Каіры спаліла вялікую часьць сваіх папераў і дакумантаў. Шмат хто з амэрыканскае калёніі ў Каіры выехаў з Каіру. Пасольства штодзень абступаюць амэрыканцы, якія хочуць як найхутчэй выехаць у Злучаныя Штаты й Паўдзённую Амэрыку. Адзін амэрыканскі прадстаўнік прэсы ў Каіры аблічае, што ў мінулым тыдні выехала каля 400 амэрыканскіх падданых.

Вялікія пасажырскія самалёты панамэрыканскага таварыства паветранае камунікацыі, у якіх звычайна месьціцца найбольш 23 пасажыры, змушаны цяпер забіраць часта аж да 40 асобаў. Кожны пасажыр можа з сабой забраць толькі маленькі пакунак.

Ангельскія здымкі нямецкае атакі на Тобрук.

Як паведамляе Найвышэйшае Камандаваньне Арміі, лятунства выдатна спрычынілася да ўпадку Тобруку. Мэтна скінутыя бомбы ў фарты й умацаваныя артылерыйскія становішчы выклікалі вялікае зьніштажэньне. Стрымгаловымі самалётамі зьнішчана шмат укопаных батарэяў. Зьмешчаныя тут здымкі, якія паходзяць з ангельскага боку, паказваюць зьверху ўніз: 1. Атаку на процілятунскае становішча. 2. Ангельскія салдаты праходзяць каля лініі вадаразьдзелу, зьнішчанай штукасамі.

ПК. — Здымка: Ваенны справаздаўца Шубэрт—Атлянтык.

Масква ня можа запярэчыць перамогі над Донам

Палажэньне «паважнае — крытычнае — небясьпечнае».

Нямецкія паведамленьні аб вялікіх перамогах над Донам ворагі ня могуць ані запярэчыць, ані якім-небудзь чынам паменшыць. Рэйтэр паведамляе з Масквы, што палажэньне савецкіх войскаў у вялікай Данской бітве вельмі небясьпечнае.— На адным мейсцы немцы перапраўілі сто танкаў праз раку, на другім мейсцы здабылі вялікія посьпехі, што яшчэ больш камплікуе палажэньне. Другі камунікат Рэйтэра адзначае крытычнае палажэньне бітвы на Дану. Усё больш і больш перакідаецца праз раку варожых войскаў.Цяпер ужо існуе неперарваны нямецкі фронт наступу шырынёй у 520 кілямэтраў. Небясьпека каля Воронежа (страту якога ўсё яшчэ прамаўчываюць) узрастае. Нямецкія маставыя ўмацаваньні, ня гледзячы на заўзяты варожы супраціў, усьцяж пашыраюцца. Ува ўсіх паведамленьнях з Масквы, як падае ангельскае інфармацыйнае бюро, відаць узрастаючая трывога й небясьпека палажэньня.

Англія рабуе далей захопленыя францускія калёніі

Прадаўжаючы сваё змаганьне з Францыяй, англійцы, як афіцыяльна паведамляюць з Лёндану, занялі францускі востраў Майоттэ з групы Коморон, на поўнач ад Мадагаскару. Ангельскае інфармацыйнае бюро, абасноўваючы гэты грабежніцкі захоп, робіць увагу, што, маўляў, гэтае мерапрыемства неабходна дзеля забясьпечаньня марскога транспарту да мысу, а таксама да Савецкага Саюзу й Індыі. У вапошнім часе японскія падводныя лодкі паявіліся ў гэтым абшары. Тры варожыя гандлёвыя караблі ўжо палі іх ахвярай.

ГПУ забіла абаронцу Сэвастопаля

ГПУ растраляла начальніка гэнэральнага штабу ў Сэвастопалі, гэнэрала Грылева, перад упадкам крэпасьці. Паводле камунікату агенцтва Стэфані з Сэвастопаля, гэнэрал Грылёў быў выданы ГПУ каман-гэнэрал Грылеў быў выданы ГПУ каманякі перад здабыцьцём Сэвастопаля ўцёк з яго.

Падводныя лодкі дзяржаваў восі ў Мозамбікскім канале

Паводле паведамленьняў, надыйшоўшых з Нью-Йорку, ад 1-га ліпеня падводныя лодкі дзяржаваў восі паявіліся ізноў у марскім абшары паміж Мозамбікам і вострававам Мадагаскар. 50 міляў на поўдзень ад Мозамбіку на працягу некалькіх дзён былі старпэдаваны два далейшыя караблі. Трэба лічыцца з іх поўнай стратай, бо астаўшыеся ў жывых матросы яшчэ не дабраліся да сушы.

Савецкі флот уцякае ў Поці

Як паведамляецца ў газэце «Піколё» з Софіі, савецкі флот, у тым ліку й крэйсар «Парыжская Камуна» і «Камінтэрн», пасьля здабыцьця Сэвастопаля, уцёк у порт Поці каля Батуму. Гэты порт, аднак, вельмі недагодны для вялікіх марскіх адзінак. Па гэтай прычыне палажэньне савецкіх ваенных караблёў вельмі крытычнае.

Зусім таксама як у часе вайны з бурамі

200 дзяцей памёрла ў канцэнтрацыйных лягерах.

Італьянская газэта «Пополё ді Рома» апублікавала паведамленьні аднаго ўцекача з Усходняе Афрыкі. З яго апавяданьня вынікае, што ў ангельскім канцэнтрацыйным лягеры ў Дзірэдауа за паўтара месяцы памёрла 200 італьянскіх дзяцей па прычыне нездавальняючага харчаваньня, немагчымых гігіенічных умоваў і браку лякарстваў. Італьянскія мэдыкамэнты ангельскія вайсковыя ўлады сканфіскавалі і вывезьлі ў Кэніа, у Паўночнай Афрыцы.

Паўдзённая Афрыка і жыды

Антысэміцкія настроі ў Паўдзённай Афрыцы.

Затоп паўдзённай Афрыкі жыдамі прывёў да небясьпечнае жыдоўскае праблемы й вострае абароннае акцыі мясцовага насельніцтва. У паўдзённа-афрыканскім часапісе «Наталь Уітнэсс» ужо цяпер жыд Вільям Грынбэрг падрыхтоўвае жыдоў у Паўдзённай Афрыцы да таго, што раней ці пазьней, ня гледзячы на брытанскае падтрыманьне, яны змушаны будуць пакінуць Паўдзённую Афрыку. Насельніцтва ў Паўдзённай Афрыцы, сярод якога дзякуючы ваеннай палітыцы Смутса ёсьць шмат безработных, варожа настроена супроць напльіву жыдоў. Гэтая варожасьць вылілася цяпер у адкрытую ненавісьць, калі ўсе пабачылі, што дзякуючы брытанскаму падтрыманьню панаяжджаўшыя жыды вельмі хутка занялі выдатныя становішчы і ўзбагаціліся. А тымчасам бяднейшыя пласты насельніцтва ў Паўдзённай Афрыцы ўсё больш церпяць бяду. Кліч «Далоў жыдоў!», як піша «Наталь Уітнэсс», цяпер ахапіў усіх, і для жыдоў у Паўдзённай Афрыцы не засталося ўжо нічога іншага, як выбірацца ўпрочкі.

АБВЕСТКА

Усе беларускія школы ў Беластоцкай Акрузе, якія працавалі ў 1941/42 школьным годзе, павінны атрымаць у Беларускім Камітэце ў Беластоку (Кіеўская, 3) бланкі школьных пасьведчаньняў.

БЕЛАРУСКІ КАМІТЭТ у Беластоку.

Herausgeber und Druck: Sturmverlag G. m. b. H. Königsberg, Zweigniederlassung Bialystok, Lin-